

Het Haags Kinderontvoeringsverdrag

Inleiding

Een Nederlandse vrouw ziet haar huwelijk met haar Amerikaanse echtgenoot op de klippen lopen. Zij gaat met hun kinderen van één en drie jaar terug naar Nederland. In Nederland hoort ze dat ze in strijd met het Haags Kinderontvoeringsverdrag handelt: zij heeft haar kinderen ontvoerd. Zij moet terug met de kinderen en als zij niet vrijwillig gaat, dan moeten de kinderen zonder hun moeder terug.

De afgelopen jaren zijn dergelijke ervaringen met het Haags Kinderontvoeringsverdrag regelmatig in de publiciteit gekomen. Stichting De Ombudsman heeft een aantal van deze zaken onderzocht en gevolgd nadat de kinderen op grond van het Verdrag zijn teruggegaan naar de laatste gemeenschappelijke woonplaats van hun ouders. De uitkomsten van dit onderzoek zijn zorgwekkend. In de door ons bestudeerde zaken blijkt de veronderstelling dat het altijd in het belang van het kind is terug te keren naar de laatste gemeenschappelijke woonplaats, niet juist.

Alvorens nader in te gaan op de door ons onderzochte zaken en onze conclusies, geven wij eerst enige algemene informatie over internationale kinderonvoering en over de belangrijkste aspecten van het Haagse Verdrag. Tot slot treft u een samenvatting van een aantal van de onderzochte zaken aan.

Internationale kinderonvoering

Het Haags Kinderontvoeringsverdrag is tot stand gebracht om internationale kinderonvoeringen krachtig aan te kunnen pakken. In de jaren voor de totstandkoming van dit Verdrag bleek kinderonvoering meestal succesvol voor de ontvoerende ouder. Zo verdwenen vele kinderen tijdens een bezoek aan de niet-verzorgende ouder naar het buitenland. Voor de verzorgende ouder bleek het in veel gevallen onmogelijk de kinderen terug te halen.

Duidelijke en eenduidige internationale regels waren dringend gewenst. Het resultaat van deze wens is terug te vinden in het Verdrag inzake de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen. Dit Verdrag kwam in Den Haag op 28 oktober 1980 tot stand.

Dit Kinderontvoeringsverdrag is in eerste instantie ondertekend door Canada, Frankrijk, Griekenland en Zwitserland. De Verenigde Staten volgden in 1988 en Nederland volgde in 1990. Inmiddels is het Verdrag door ruim 70 landen geratificeerd. Hiermee is het Verdrag een belangrijk instrument om kinderonvoering te bestrijden. Het wordt, mede gezien het grote aantal landen dat erbij aangesloten is, als succesvol beschouwd.

Doelstelling van het Verdrag

De belangrijkste doelstelling is te bevorderen dat een kind na een ontvoering zo snel mogelijk wordt opgespoord en teruggebracht naar het land waar het voor de ontvoering woonde.

De uitgangspunten

Bij echtscheiding moeten gezag en omgang geregeld worden in het land van de laatste gemeenschappelijke woonplaats. Vertrekken met de kinderen zonder de gevolgen van de scheiding te regelen, wordt niet geaccepteerd.

Het Verdrag gaat uit van de veronderstelling dat het altijd in het belang van het kind is, terug te keren naar de laatste gemeenschappelijke woonplaats.

Het begrip ontvoeren is in het Verdrag ruim gedefinieerd. Het zonder instemming van de andere ouder met een kind het land verlaten of niet willen terugkeren, wordt als ontvoeren aangemerkt.

De Centrale Autoriteit

In elk aangesloten land is een Centrale Autoriteit aangewezen. Dit orgaan heeft vergaande mogelijkheden en verplichtingen om de doelstelling van het Verdrag te realiseren. De voorkeur gaat uit naar het bevorderen van vrijwillige terugkeer van de ouder met het kind, maar als dat niet lukt, kan de Centrale Autoriteit een rechtbankprocedure starten. Het kind wordt eventueel met behulp van de sterke arm overgedragen aan de andere ouder.

De onderzochte klachten

De zaken die Stichting De Ombudsman heeft onderzocht, hebben betrekking op Nederlandse moeders die met hun Nederlandse of buitenlandse man in het buitenland hebben gewoond. Het gaat hierbij met name om landen als de Verenigde Staten, Canada en Australië. De vaders zorgen voor het gezinsinkomen. De moeders¹ vervullen de rol van verzorgende ouder. De moeders hebben tijdens het huwelijk over het algemeen geen goedbetaalde baan in het buitenland. Bij het mislukken van het huwelijk gaan de moeders met de kinderen terug naar Nederland omdat zij zich in het buitenland niet zelfstandig met kleine kinderen kunnen of willen redden.

Enige tijd later ontvangen de moeders in Nederland een brief van de Nederlandse Centrale Autoriteit met het verzoek of zij vrijwillig willen terugkeren. Als zij dat niet willen of kunnen, wordt door de Centrale Autoriteit namens de vader een rechtbankprocedure gestart. De rechter stelt in vrijwel alle gevallen de verzoekers in het gelijk. Het Verdrag is immers een teruggeleidingsverdrag. De kinderen moeten terug naar het land van de laatste gemeenschappelijke woonplaats om daar de gevolgen van de echtscheiding af te wachten.

Tot zover lijkt er niets aan de hand. Toch leidt de huidige toepassing van het Kinderontvoeringsverdrag tot klachten. Wij hebben een aantal van deze klachten onderzocht. Uit dit onderzoek is een aantal knelpunten in de toepassing van het Verdrag naar voren gekomen.

¹ In de door ons onderzochte zaken blijkt de moeder de verzorgende ouder en de vader de kostwinner. Omwille van de leesbaarheid houden wij deze traditionele rolverdeling aan, waarbij wij aantekenen dat het omgekeerde vanzelfsprekend ook mogelijk is.

De knelpunten in toepassing van het Kinderontvoeringsverdrag

De meest voorkomende knelpunten zijn;

- De ongelijke strijd bij de Nederlandse rechter.
- De ongelijke strijd bij de buitenlandse rechter.
- Het gebrek aan huisvesting en middelen van bestaan.
- De moeilijkheid in het buitenland gefinancierde rechtshulp te krijgen.

Wij geven op deze punten een toelichting

- **De ongelijke strijd bij de Nederlandse rechter**

De vader heeft in Nederland bij de teruggeleidingsprocedure een voorsprong, daar hij vertegenwoordigd is door de Centrale Autoriteit, een overheidsorgaan. De moeder moet zich laten vertegenwoordigen door een advocaat die in de praktijk zelden te maken heeft gehad met het Haags Kinderontvoeringsverdrag

In bijna alle gevallen volgt de Nederlandse rechter bij zijn beslissing het oordeel van de Nederlandse Centrale Autoriteit. Onderzoek naar de omstandigheden en mogelijkheden voor de moeder in het buitenland is niet gedaan. Wij denken hierbij aan zaken van financiële en praktische aard, zoals geld voor levensonderhoud, woonruimte en kosteloze juridische bijstand. De kinderen moeten dus terug, zonder dat gekeken is of hun moeder zich in het buitenland kan redden. Het feit dat de Nederlandse rechter en de Nederlandse Centrale Autoriteit geen rekening houden met de omstandigheden waaronder Nederlandse moeders terug moeten, komt op alle moeders als bijzonder onbillijk over.

- **De ongelijke strijd bij de buitenlandse rechter**

De vader heeft in het buitenland eveneens een procesrechtelijke voorsprong. De vader krijgt op zijn verzoek van de buitenlandse rechter het gezag, terwijl de moeder met de kinderen in Nederland is. De rechter wijst een dergelijk verzoek toe, soms zelfs zonder de moeder te horen of op te roepen. In Nederland is deze wijziging van het gezag niet mogelijk, omdat in de Nederlandse Uitvoeringswet bij het Verdrag (art.15)² is opgenomen dat verzoeken tot gezagswijziging worden aangehouden totdat op een teruggeleidingsverzoek is beslist. In een aantal verdragslanden blijkt een vergelijkbare regeling niet getroffen.

Bij behandeling van het teruggeleidingsverzoek in Nederland speelt de gezagswijziging in het buitenland geen rol. De Nederlandse rechter kan bepalen dat de kinderen terug moeten, zonder zich uit te spreken over het gewijzigde gezag. De moeder komt met gezag in Nederland en moet vervolgens terug zonder gezag over de kinderen. Dit betekent in het buitenland een ongelijke strijd tussen beide ouders, een strijd die de kinderen niet ten goede komt.

Bij terugkeer in het buitenland kost het de moeder maanden om dit gezag weer terug te krijgen. Gedurende deze periode mogen de kinderen hun eigen moeder niet, of heel weinig, zien. De Nederlandse moeders moeten voordat zij van de rechter daar (een deel

² Uitvoeringswet Verdragen inzake internationale ontvoering van kinderen.

Art. 15. De rechter die moet beslissen met betrekking tot het gezag over een kind ten aanzien van hetwelk een verzoek tot teruggeleiding is gedaan bij de centrale autoriteit, houdt zijn beslissing aan totdat op dat verzoek onherroepelijk is beslist. Indien nog geen verzoek tot teruggeleiding is gedaan houdt de rechter zijn beslissing een redelijke termijn aan, indien hij goede gronden heeft om aan te nemen dat het kind internationaal is ontvoerd in de zin van artikel 1 onder c en dat een verzoek tot zijn teruggeleiding zal worden ingediend.

van het ouderlijk) gezag terugkrijgen, maanden onbesproken gedrag laten zien. Al die tijd moeten zij zich laten bijstaan door een dure advocaat.

In een enkele zaak krijgt de moeder de rol van verzorgende ouder niet meer terug, terwijl de vader een baan buitenshuis heeft. Door naar Nederland te vertrekken is de moeder de verzorgende rol kwijt, terwijl niet nader is onderzocht wat de beste oplossing voor de kinderen is.

- **Gebrek aan huisvesting en middelen van bestaan**

De vader is meestal in de echtelijke woning gebleven bij het vastlopen van het huwelijk. Hij kan dat ook betalen. De moeder kan, mag of wil niet in de echtelijke woning terug. Zij moet andere woonruimte zoeken, maar zij heeft geen inkomen. Sommige moeders slagen erin een werkvergunning te krijgen en werk te vinden, maar meestal kost dat enige maanden, maanden waarin zij schulden moeten maken. Schulden die zij niet of slechts met grote moeite kunnen aflossen.

In geen enkel geval hoeft de man de vrouw, al dan niet tijdelijk, in het buitenland te onderhouden. De mogelijkheden om in het buitenland een uitkering of bijstand te krijgen zijn zeer beperkt.

- **Gefinancierde rechtshulp in het buitenland**

De moeder kan geen goede advocaat betalen. De meeste landen zeggen een systeem van gefinancierde rechtshulp te kennen. In geen enkele van de door ons onderzochte zaken heeft de moeder zelfstandig kosteloze rechtsbijstand weten te bemachtigen. Alle Nederlandse moeders hebben vele duizenden euro's geleend van familie of hebben schuld bij hun advocaat. Het verzoek voor kosteloze rechtshulp is in een enkele zaak zelfs afgewezen, omdat de moeder zich schuldig heeft gemaakt aan kinderontvoering.

Conclusies

Het Verdrag gaat ervan uit dat het altijd in het belang van het kind is, terug te keren naar het land van de laatste gemeenschappelijke woonplaats. In de door ons onderzochte is deze veronderstelling onjuist.

Vooraf voor kleine kinderen is de aanwezigheid van de verzorgende ouder veel belangrijker dan terugkeren naar een bepaald land. Nu terugkeer in meerdere gevallen een scheiding tussen kind en verzorgende ouder betekende, moeten we helaas concluderen dat kinderen de dupe kunnen zijn van het Verdrag.

Door het vertrek samen met hun moeder naar Nederland raken de kinderen het contact met hun vader kwijt. Dat contact tussen kind en niet-verzorgende ouder moet vanzelfsprekend worden hersteld en vastgelegd. Een scheiding tussen moeder en kind is hiervoor niet noodzakelijk en ongewenst. De scheiding tussen moeder en kind vindt momenteel plaats zonder na te gaan of dat in het belang van de kinderen is.

Kinderen hebben recht op verzorging door hun eigen ouder(s). Toepassing van het Verdrag mag er nooit toe leiden dat kinderen die verzorging niet meer krijgen. Als terugkeer met de verzorgende ouder niet gegarandeerd kan worden, is de huidige

toepassing van het Verdrag onaanvaardbaar en in strijd met het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (art. 3)³.

Aanbevelingen

Het verdient aanbeveling de echtscheidingsgevolgen door middel van bemiddeling op te lossen. Vooral in de eerste fase na de kinderontvoering is het wenselijk beide ouders te begeleiden naar overeenstemming inzake gezag en omgang.

Overleg tussen de rechters in de betrokken Verdragslanden kan ertoe bijdragen dat toepassing van het Verdrag geschiedt met inachtneming van de belangen van kinderen.

Tot feitelijke teruggeleiding zou pas moeten worden overgegaan, als vastgesteld is dat het verzorgingsrecht van kinderen gewaarborgd is. Afspraken over huisvesting en onderhoud voor moeder en kind dienen ondubbelzinnig en afdwingbaar vastgelegd te zijn.

Tijdens een teruggeleidingsprocedure lijkt het gewenst het gezag, zoals het was in de periode voor de ontvoering, ongewijzigd te laten. In Nederland en in enkele andere verdragslanden is dit vastgelegd in uitvoeringswetgeving. Het verdient aanbeveling uniformiteit van uitvoeringsregels na te streven.

Met de wetenschap dat uniformiteit op dit punt momenteel ontbreekt, lijkt het wenselijk kinderen vanuit Nederland te beschermen tegen abrupte scheiding van de verzorgende ouder. Dit kan gebeuren door te onderzoeken of de verzorgende ouder bij het kind kan blijven na terugkeer in het buitenland, of door teruggeleiding uit te stellen totdat het gezag is hersteld.

In de zaken waarbij gefinancierde rechtshulp een probleem is, kunnen de Centrale Autoriteiten een bemiddelende en controlerende functie vervullen.

Stichting De Ombudsman
December 2002

³ Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Art.3.1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.

2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.

Een selectie van onderzochte zaken

Hierbij treft u een selectie van onderzochte zaken aan. Om de privacy van de betrokkenen te waarborgen, zijn de gebruikte namen gefingeerd.

Ilse Zwanenburg, Ontario, Canada

Ilse was in Nederland getrouwd met Martin. Beiden zijn van Nederlandse nationaliteit en zij kregen hier samen twee kinderen. Enkele jaren geleden vertrokken zij met hun kinderen naar Canada om hun huwelijk een nieuwe kans te geven. De vader zorgde voor het inkomen en de moeder vervulde de rol van verzorgende ouder. Na anderhalf jaar beschouwde de moeder hun gemeenschappelijke leven daar als mislukt. Zij ging met de kinderen, die toen drie en negen jaar oud waren, in augustus 2001 terug naar haar familie in Nederland. In september 2001 stelden de ouders een verklaring op waarin zij samen het gezag over de kinderen wilden houden. De moeder begon, eveneens in september, een echtscheidingsprocedure in Nederland omdat betrokkenen de Nederlandse nationaliteit hebben en hier getrouwd zijn. Deze procedure werd aangehouden, omdat er wellicht sprake zou zijn van ontvoering in de zin van het Haagse Kinderontvoeringsverdrag. In oktober 2001 vroeg de vader het gezag over de kinderen aan de Canadese rechter. Hij kreeg het gezag zonder dat de moeder in de gelegenheid werd gesteld om haar mening kenbaar te maken (*an order without notice to the mother.*) In december 2001 bevestigde het Canadese Superior Court die uitspraak en stelde dat de kinderen terug moesten keren vóór 1 januari 2002. Er is niet gekeken of de moeder feitelijk mogelijkheden had om met de kinderen terug te keren. Toen de Nederlandse rechter op het teruggeleidingsverzoek besliste, was in Canada de tijdelijke voogdij al aan de vader toegewezen. De moeder ging in februari 2002 in Nederland in beroep, maar ook het Hof stelde dat de kinderen terug moesten naar Canada, omdat het Haags Kinderontvoeringsverdrag zo moest worden uitgelegd. De moeder moest de kinderen afgeven aan de vader, omdat zij in Canada geen middelen van bestaan had en dus ook geen woning.

Ondanks overleg tussen de Centrale Autoriteit en de advocaat en kamervragen aan de minister bleek niets te zijn vastgelegd om een bestaan van de kinderen met hun moeder in Canada mogelijk te maken. Uit de stukken viel af te leiden dat de vader aan de Centrale Autoriteit had toegezegd om de moeder in zijn huis toe te laten. Doch de vader liet aan de moeder weten dat zij elders onderdak moest zien te vinden. Overleg tussen de Centrale Autoriteiten van Nederland en Canada heeft er op de valreep wel toe geleid dat het risico dat de moeder in Canada werd opgepakt wegens kinderontvoering klein was. Ook problemen met een verlopen verblijfsvergunning leken tijdelijk uit de wereld. Wegens gebrek aan middelen van bestaan durfde de moeder de overtocht niet aan.

De moeder is nog in Nederland met duizenden guldens schuld aan haar Canadese advocaat, die overigens stelde dat hij weinig voor haar kon doen. Hij benadrukte dat het, ook als zij in Canada zou zijn, bijzonder twijfelachtig was of zij na deze kinderontvoering het gezag zou kunnen terugkrijgen. De kans dat zij met de kinderen terug zou kunnen naar Nederland achtte hij zo goed als afwezig.

De vader heeft naast een baan buitenshuis de dagelijkse zorg over de kinderen in Canada. De kinderen hebben telefonisch contact met hun moeder in Nederland.

Marja Dijkema, Vancouver, Canada

Marja en Edward trouwden in maart 1986. Zij woonden in Canada en zij hebben samen twee dochters. Begin 1989 gingen de echtelieden uit elkaar. De oudste dochter Jenny, geboren in maart 1987, is geadopteerd. Tijdens de echtscheidingsprocedure kreeg de moeder de voogdij over haar dochter. De moeder mocht zich overal in de wereld vestigen. Ondertussen was de moeder zwanger van hun tweede dochter. Zij stond er financieel slecht voor toen zij besloot om naar Nederland te gaan. In Nederland is de moeder in september 1989 bevallen van Christa. Er is toen een bezoekenregeling opgezet, maar de vader heeft daar geen gebruik van gemaakt.

In januari 1990 keerde de moeder met de twee kinderen terug naar Canada in een poging om het huwelijk alsnog te redden, maar dat mislukte. Beide ouders wilden de volledige voogdij en er volgde een jarenlange felle strijd over die voogdij. Uiteindelijk pakte deze strijd slecht uit voor de moeder. Dat vond zijn oorzaak in het feit dat de moeder de vader beschuldigde van seksueel misbruik, wat door de Canadese rechter niet werd geaccepteerd.

De kinderen hebben steeds te kennen gegeven dat zij bij hun moeder wilden blijven, maar de rechter besloot toch dat de vader de voogdij kreeg. Vervolgens vertrok de moeder begin 1998 met de kinderen naar Nederland. Daarmee handelde zij in strijd met het gezagsrecht van de vader. Zij kreeg te maken met het Haags Kinderontvoeringsverdrag. Eerst werd door de rechtbank in 1998 en later door het Hof in 1999 bepaald dat de kinderen terug moesten naar de vader in Canada. De kinderen hebben in totaal een jaar in Nederland ondergedoken gezeten. De kinderen waren 13 en 10 jaar oud toen zij bij hun moeder weg moesten en tegen hun wil werden teruggestuurd naar Canada. Zij wilden absoluut niet naar hun vader en moesten in Canada eerst worden ondergebracht bij een tijdelijk opvangadres. Van daaruit gingen zij naar een pleeggezin, waar ze enkele maanden bleven. Later gingen zij toch naar hun vader. De kinderen mochten hun moeder niet schrijven, bellen of bezoeken. In een Canadese rechterlijke uitspraak van maart 2000 werd vastgelegd dat de moeder geen contact meer mocht zoeken met haar dochters. De moeder kan niet terugkeren naar Canada, omdat ze dan vervolgd wordt wegens kindervervoering.

Roos Hendriks, Millerton, USA

Moeder Roos en vader Peter zijn op 23 november 1984 getrouwd. Kort daarna zijn zij naar de Verenigde Staten geëmigreerd. Zij kregen samen drie kinderen. In december 1998 is het gezin naar Nederland gegaan. Vlak voor die terugkeer heeft de moeder besloten om te gaan scheiden. Direct daarna is de vader vrijwillig teruggekeerd naar de VS. De ouders maakten onderling afspraken over de bezoekenregeling. Eenmaal in de VS heeft de vader na een paar dagen aangifte gedaan van kindervervoering. Volgens de moeder was er geen sprake van ontvoering of ongeoorloofde achterhouding, omdat de vader ermee instemde dat de kinderen in Nederland bleven.

De kinderen gingen in Nederland naar school en waren hun leven in Nederland aan het opbouwen. De vader had op dat moment een drukke baan en kon niet voor de kinderen zorgen als zij terug moesten keren naar de VS. De kinderen hadden een sterke band met de moeder. Tijdens het huwelijk was zij de verzorgende ouder.

Op 12 april 1999 is de moeder naar de VS gegaan vanwege een rechtszaak. Bij aankomst in de rechtszaal werd haar paspoort afgepakt, omdat ze de kinderen niet bij zich had. De moeder vluchtte uit de VS met een reisdocument van het Nederlandse Consulaat.

De rechtbank in Nederland besloot daarna dat de kinderen teruggeleid moesten worden naar de vader in de VS. Een poging om de kinderen met de sterke arm bij hun moeder weg te halen mislukte door een toevallige samenloop van omstandigheden. De moeder en de kinderen doken onder in afwachting van de procedure in hoger beroep. Het Gerechtshof stelde de moeder in het gelijk. De kinderen hoefden niet terug te keren naar de VS. De Centrale Autoriteit ging in cassatie bij de Hoge Raad. De Hoge Raad verwierp het beroep en de kinderen hoefden niet terug te keren naar de VS. De Hoge Raad overwoog dat de vader immers toestemming had gegeven voor het verblijf van de kinderen in Nederland. De vader mag de kinderen in Nederland bezoeken. Hij heeft van deze mogelijkheid nog geen gebruik gemaakt.

Ellen Kanters, Toronto, Canada

In juni 2000 kwam Ellen vanuit Canada naar Nederland met haar zoon John. John is geboren in december 1990. Zijn ouders gingen uit elkaar toen hij anderhalf jaar oud was. De echtscheiding werd in 1994 uitgesproken en de moeder kreeg de volledige voogdij. De moeder voedde John alleen op. Hij zag zijn vader zeer onregelmatig. Vanaf 1998 betaalde de vader geen alimentatie meer, waardoor de moeder in financiële nood kwam. Zij kon zich niet meer redden in Canada. Voordat zij naar Nederland vertrok, vroeg zij om aanpassing van de omgangsregeling in verband met de voorgenomen verhuizing. Daarna vertrokken moeder en zoon samen naar Nederland. Ellen raakte uit de financiële problemen en John paste zich snel en goed aan.

De Centrale Autoriteit en de vader waren van mening dat de moeder handelde in strijd met het Kinderontvoeringsverdrag. John moest terug, maar de moeder verzette zich hiertegen. Een rechtbankprocedure volgde. In oktober 2000 deed de rechtbank te 's Gravenhage een uitspraak, waarin het verzoek van de Centrale Autoriteit en de vader werd afgewezen. De moeder had niet in strijd met het Kinderontvoeringsverdrag gehandeld door naar Nederland te vertrekken. De Centrale Autoriteit en de vader gingen in hoger beroep, met het verzoek om teruggeleiding van John naar Canada. In februari 2001 deed het Hof uitspraak, nadat ook John door de rechter werd gehoord. Moeder en zoon mochten in Nederland blijven. Na een aantal zeer spannende maanden keerde de rust voor moeder en zoon weer terug.

De moeder nam in februari 2002 contact op met de vader, om tot afspraken over de omgang met John te komen. De vader kwam op uitnodiging van de moeder naar Nederland om dit samen te regelen. Dat leidde tot een goed resultaat voor alle betrokkenen. John bracht de zomer bij zijn vader in Canada door, waarbij zijn moeder hem naar Canada begeleidde en zijn vader hem weer naar huis bracht.

Hanneke Snijders, Illinois, USA

In 1990 trouwden de Nederlandse Hanneke en de Amerikaan Thomas met elkaar in Nederland. Zij gingen in de Verenigde Staten wonen en kregen samen twee kinderen, een dochter geboren in 1994 en een zoon in 1997. Het huwelijk ging slecht, zeker nadat de man zijn vrouw confronteerde met een enorme schuld van 43.000 dollar in maart 1998. Hanneke werkte bij een luchtvaartmaatschappij, waardoor het gezin grote vliegekortingen kon krijgen. In het voorjaar van 1998 spraken de echtelieden af dat ze voor vakantie naar

Nederland zouden gaan. Uiteindelijk ging de vader niet mee, toen de moeder en de kinderen in mei op vakantie gingen. De moeder zei tegen haar man dat ze de vakantie wilde gebruiken om over hun huwelijk na te denken.

Vanuit Nederland liet zij haar man weten dat ze wilde scheiden en in Nederland wilde blijven met de kinderen. Omdat ze in Nederland waren getrouwd, nam ze aan dat de echtscheiding hier geregeld moest worden. Haar advocaat stuurde de nodige papieren door naar haar man. Haar man bleek ook een echtscheidingsverzoek bij de Amerikaanse rechter te hebben ingediend, maar hij vertelde dit niet aan zijn vrouw. De Amerikaanse rechter verzuumde de moeder officieel op te roepen en sprak de echtscheiding uit in januari 1999. De vader kreeg alle gemeenschappelijke bezittingen, het huis en het gezag over de kinderen.

Op 9 februari 1999 besliste de Nederlandse rechtbank op verzoek van de Nederlandse Centrale Autoriteit dat de kinderen terug moesten naar de Verenigde Staten. De man kwam eind januari 1999 in Nederland maar vertelde niets over de Amerikaanse echtscheiding die kort daarvoor was uitgesproken. Bij de behandeling van het hoger beroep in Nederland op 24 maart 1999 was echter wel bekend hoe slecht de positie van de moeder in de Verenigde Staten was. Toch deed niemand iets met deze gegevens. De kinderen moesten uiterlijk 30 maart 1999 terug zijn bij hun vader. Wie er voor de kinderen zou gaan zorgen, werd niet besproken. Hoe en waarvan de moeder in de Verenigde Staten moest leven, kwam niet aan de orde. Het Verdrag is een teruggeleidingsverdrag.

De moeder ging in cassatie en wilde de kinderen niet aan de vader afgeven, zolang op het cassatieverzoek niet was beslist. Zij wilde zelf voor haar kinderen blijven zorgen. De kinderen werden echter op Moederdag door gewapende agenten bij de moeder weggehaald en ondergebracht op een geheim adres. De volgende dag vlogen de kinderen terug naar de Verenigde Staten. De moeder mocht niet met de kinderen mee terugvliegen. Zij vertrok een dag later met haar vader naar de voormalig echtelijke woning in de Verenigde Staten. Haar man, of beter gezegd haar ex-man, weigerde haar met hulp van de politie de toegang tot het huis en tot de kinderen. De moeder stond op straat. Gedurende vijf weken zagen de kinderen hun moeder niet. Uiteindelijk lukte het een Amerikaanse advocaat bezoekrecht onder supervisie voor de moeder te krijgen. Aangezien de vader een volledige baan had, waren de kinderen van twee en vijf jaar overdag niet bij hem en ook niet bij hun moeder. De moeder moest meebetalen aan de kosten voor *daycare*, terwijl ze niet zelf voor haar kinderen mocht zorgen. Totaal heeft de moeder al 100.000 gulden aan advocaatkosten moeten betalen. Dankzij de bemiddeling van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht lukte het een advocaat te vinden die haar verder kosteloos bijstond.

Het duurde tot augustus 2000 voordat de moeder weer samen met de vader gezag kreeg. Tot die tijd kostte het heel veel energie om de kinderen te kunnen zien, omdat de vader normale omgang weigerde. De moeder vond gelukkig weer een baan en kon zichzelf net redden. De Amerikaanse rechter had de echtscheiding nooit buiten medeweten van de moeder mogen uitspreken. Het duurde echter tot april 2002 totdat een en ander weer was rechtgezet. De kinderen wonen nu in twee huizen, een paar dagen van de week bij hun vader en vervolgens een paar dagen bij hun moeder.

De moeder wil graag met de kinderen in Nederland gaan wonen, maar zij krijgt hiervoor geen toestemming.

Bea Zonneveld, Rhode Island, USA

De Nederlandse Bea trouwde in 1990 in de Verenigde Staten met Mark. Van haar vermogen van 80.000 gulden begon hij een pianozaak. Financieel ging dat niet geweldig en op een gegeven moment ging de zaak failliet. Bea wilde heel graag kinderen en na drie jaar IVF behandelingen werd in 1996 een tweeling geboren. Vanaf begin 1997 ging het slecht tussen de beide echtelieden. De moeder vluchtte meermalen voor het fysieke geweld van de vader.

In 1999 stapte de man over op een nieuwe leefwijze. Hij at slechts fruit en rauwe groente en eiste dat moeder en de kinderen hetzelfde zouden doen. Feitelijk gingen toen partijen gescheiden wonen. De moeder zorgde in de voormalig echtelijke woning voor de kinderen en de vader woonde in de pianozaak of bij zijn nieuwe vriendin. De vader paste in het door de vrouw bewoonde huis op de kinderen, als de moeder voor geld een paar uur ging schoonmaken. Voor de moeder werd steeds duidelijker dat zij niet in staat was om zichzelf en de kinderen te onderhouden. De huur van haar huis was al 850 dollar en met schoonmaken verdiende zij 7,5 dollar. Haar spaargeld was op. Haar Nederlandse opleiding werd niet in de Verenigde Staten erkend. Haar man wilde verder met zijn vriendin. Op een gegeven moment zag ze geen andere uitweg dan vertrekken naar haar familie in Nederland.

Toen bleek dat zij in strijd handelde met het Haags Kinderontvoeringsverdrag. Zij verzette zich tegen vrijwillige terugkeer, omdat zij wist dat zij zich in de Verenigde Staten niet zelfstandig met twee kleine kinderen kon redden. Een rechtbankprocedure volgde, maar hierbij speelde evenmin een rol dat zij feitelijk niet kon leven in de Verenigde Staten. De kinderen moesten terug, met of zonder moeder. De moeder probeerde geregeld te krijgen dat de vader voorlopig de huur van het huis zou betalen, maar dat wilde hij niet. De rechter noch de Centrale Autoriteit trad in deze dwingend op. Stichting De Ombudsman probeerde een oplossing voor de moeder te vinden en nam net voordat de moeder terug moest namens haar contact op met de Nederlandse Centrale Autoriteit. Echter, de moeder moest de problemen daar zelf oplossen, ze moest een baan zoeken en een huis. De moeder had geen keus. Ze ging samen met de vader en de kinderen terug naar de Verenigde Staten. Van familie in Nederland kreeg ze geld mee om een paar maanden met de kinderen van te kunnen leven.

Een dag na haar terugkeer werd de moeder op verzoek van de vader wegens huiselijk geweld(?) gearresteerd. Hij liet een zogenaamde "*no-contactorder*" tegen haar uitroepen, zodat de moeder het huis niet meer in mocht. Zij stond dus op straat. Zij mocht niet bij haar kinderen komen en de vader vroeg en kreeg zonder onderzoek de tijdelijke voogdij over de kinderen. Hij woonde weer in de voormalig echtelijke woning en zijn vriendin paste op de kinderen als hij ging werken. De kinderen zagen hun moeder een aantal weken niet. De Amerikaanse rechter tilde zwaar aan het feit dat de moeder haar kinderen ontvoerde. Zij moest direct haar Nederlandse paspoort inleveren bij de Amerikaanse rechter. Meer dan een jaar later heeft zij haar paspoort nog niet teruggekregen. De moeder vond, na een periode zonder vaste woonplaats te hebben geleefd, een baan en een kamer. Een advocaat die van bijzondere zaken hield, wilde haar wel bijstaan als het hem niet te veel tijd kostte. De moeder had geen keus, want voor gratis rechtshulp werd ze geweigerd. Wekenlang hield de vader contact tussen de kinderen en hun moeder tegen, met de *no-contactorder*. Later moest hij van de rechter akkoord gaan met contact onder toezicht van zijn moeder. Ook dat contact vond zelden plaats. Pas toen hij met de kinderen verhuisde naar een andere plaats, liet hij de *no-contactorder* tegen de moeder opheffen.

De ouders wonen nu anderhalf uur rijden van elkaar af. De kinderen wonen bij hun vader. De echtscheiding is uitgesproken.

De kinderen zien hun moeder om het weekend. De ouders hebben weer samen het gezag over de kinderen. De moeder heeft drie banen om in haar levensonderhoud te kunnen voorzien. Zij werkt vijf dagen per week van 's morgens 7.00 uur tot 's avonds 21.30 uur. Zij huurt een kamer. Voor levensonderhoud, elektriciteit, verzekeringen en bijvoorbeeld benzine om naar de kinderen te rijden, komt zij elke week geld tekort. Zij kan zich geen woonruimte veroorloven waar ze met haar kinderen zou kunnen wonen.

De moeder wil graag met de kinderen in Nederland gaan wonen, maar zij krijgt hiervoor geen toestemming.

Liesbeth Dekker , New South Wales, Australië

Harry en Liesbeth zijn in 1993 in Nederland getrouwd. Ze zijn in Australië gaan wonen en hebben daar samen twee kinderen gekregen in 1995 en in 1997. Omstreeks augustus 1997 zijn de ouders uit elkaar gegaan.

In november 1998 zijn ze officieel gescheiden in Australië. De vader en moeder hadden het gezamenlijk gezag over de kinderen, maar de moeder deed de dagelijkse verzorging en opvoeding. De moeder kreeg van de rechter toestemming om van 28 december 1998 tot 16 februari 1999 naar Nederland te gaan. Zij keerde niet op tijd terug naar Australië. De moeder heeft geprobeerd de kinderen een normaal contact te laten houden met hun vader, maar het drugsgebruik van de vader veroorzaakte veel onrust. Zij wilde in Nederland blijven in de buurt van haar familie. De moeder diende in Nederland een verzoek in tot wijziging van het gezag. De Centrale Autoriteit ontving van de vader het verzoek tot teruggeleiding van de kinderen naar Australië. De Raad van de Kinderbescherming vond dat moeder en kinderen niet van elkaar gescheiden mochten worden, omdat het jonge kinderen betrof die sterk afhankelijk waren van hun moeder. De rechtbank besliste dat de kinderen terug moesten naar Australië. Een beroep op de uitzonderingsgronden die het Haags Verdrag kent, mislukte. De moeder ging in hoger beroep. Maar ook het hoger beroep verloor de moeder. De kinderen moesten terug naar Australië.

De moeder wilde zekerheid dat zij bij de kinderen kon blijven als zij terugkeerde naar Australië. Hierover ontstond een uitgebreide briefwisseling tussen de Centrale Autoriteit en de advocaat van de moeder. Het ging om de mogelijkheid dat de moeder mee terug zou keren naar Australië, over woonruimte in Australië voor de moeder en haar kinderen, over eventuele arrestatie van de moeder bij terugkeer in Australië en over het verzoek dat de kinderen bij aankomst in Australië niet meteen zouden worden weggehaald bij de moeder. In die briefwisseling bleek dat de moeder het aanbod aannam van de woonruimte die de vader zou hebben geregeld. Er werd schriftelijk bevestigd dat de vader geen aangifte zou doen van ontvoering. Dus zou de moeder bij terugkomst niet worden gearresteerd.

De Centrale Autoriteit stelde voor om een neutrale ontmoetingsplek te regelen voor de bezoeken van de vader. De eerste ontmoeting zou op de eerste zondag na aankomst zijn.

Bij aankomst van de moeder en haar kinderen in Australië bleken de gemaakte afspraken niet veel waard. Op het vliegveld werden de kinderen met hulp van de politie van de moeder gescheiden. De vader had hiervoor een Courtorder gekregen, terwijl de moeder en de kinderen al in het vliegtuig zaten. Woonruimte voor de moeder bleek niet geregeld. De

kinderen hadden wekenlang geen normaal contact met hun moeder. Na een aantal zenuwslopende procedures zijn de kinderen inmiddels wel weer terug bij de moeder. De procedures hebben haar in Australië 20.000 gulden gekost. Zij leeft van een uitkering. Voor het oudste kind zoekt de moeder hulp, omdat hij niet op bezoek bij zijn vader wil. Die hulp en rechtshulp is voor de moeder onbetaalbaar. Zij wil dolgraag terug naar Nederland, maar dat mag niet.